

кафедрі формується фільмотека навчальних фільмів за тематикою. Цікавим і нетрадиційним заходом для засвоєння студентами матеріалу є заохочення їх до виконання наукових студентських робіт, виступів з доповідями на студентських форумах у різних містах України.

У перспективі – розробка легкоадаптивних інтенсивних навчальних програм, створення віртуально-тренінгової системи, інформаційна база якої включатиме блоки електронних підручників, тлумачних словників та тестів для самоконтролю знань студентів. Ця система дасть можливість оцінити здібності студентів і відповідності їх знань обраній спеціальності на ранніх етапах навчання.

ВИСНОВКИ

1. Основними принципами побудови робочих програм є:
 - поступове накопичення і поглиблення знань зі спеціальності;
 - системний підхід до відновлення базових знань та їх відтворення на клінічному рівні;
 - контроль та самоконтроль на всіх етапах навчання;

Відомості про авторів:

Наталія Вікторівна Гайдай, к.м.н., доцент кафедри акушерства, гінекології та репродуктивної медицини Запорізького державного медичного університету, моб. тел. 80661630990

Наталія Костянтинівна Сіліна, асистент кафедри акушерства, гінекології та репродуктивної медицини Запорізького державного медичного університету, моб. тел. 80633052131, e-mail: dr.silina@gmail.com

Адреса для листування: м. Запоріжжя, вул. Залізнична, буд. 9-а, кв.98, 69002

УДК: 378.147.38:617.7].001.76

Н.Г. Завгородня, Л.Е. Саржевська, Б.С. Безуглий, В.І. Неділька, І.О. Поплавська, М.Б. Безуглий ЗНАЧЕННЯ ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК У ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ОФТАЛЬМОЛОГА Запорізький державний медичний університет

Ключові слова: практичні навички, кредитно-модульна система, професійна майстерність.

Ключевые слова: практические навыки, кредитно-модульная система, профессиональное мастерство.

Key words: practical skills, credit-modular system, professional mastery.

Розглянуто проблеми та перспективи подальшого підвищення якості навчання та засвоєння практичних навичок інтернами в умовах впровадження кредитно-модульної системи.

Освещены проблемы и перспективы дальнейшего повышения качества учебы и овладения практическими навыками интернов в условиях внедрения кредитно-модульной системы.

The problems and prospects of the further improvement of quality preparation and mastery of students' practical skills are defined in conditions of credit-modular system introduction.

У процесі становлення освітнього простору в Європі за єдиними вимогами, критеріями і стандартами перед вищими навчальними закладами України постає завдання щодо формування й посилення інтелектуальної, соціальної, технічної, культурної бази. Інтеграційний процес, що відбувається під егідою Болонської декларації, спрямований на впровадження загальноєвропейських норм в освіті й науці та поширення національних культурних і науково-технічних надбань серед європейських країн. Зростання ролі професіоналізму в сучасних умовах з особливою гостротою ставить проблему професійної компетентності спеціаліста. Однією з найбільш значущих орієнтацій сьогодення є професійна освіта, з якою пов'язана успішність самореалізації й самовдосконалення особистості практично в усіх сферах професійної діяльності [1, 2, 3].

Однією з головних особливостей підготовки спеціаліста є її зв'язок із майбутньою практичною діяльністю. Пізнання і практика тісно взаємопов'язані і є органічним поєднанням двох сторін єдиного процесу. Практика – багатогранна за змістом, складна цілісна система, що охоплює

- поступове підвищення рівня набуття практичних навичок з акушерства та гінекології;

- методичне забезпечення учбового процесу.

2. Самостійна позааудиторна робота студентів у вигляді участі у конкурсах, студентських наукових конференціях формує у більшості студентів логічне мислення, лікарську інтуїцію, впливає на вміння об'єктивно оцінювати клінічні ознаки хвороби, та стимулює бажання участі в подальшій науково-дослідній діяльності.

ЛІТЕРАТУРА.

1. Андрійцев В. Сучасна правничка наука та освіта на шляху до Болонського процесу // Вища школа – 2005. - №3. – с.36-54.

2. Волосовец О. П. Питання освіти у контексті впровадження засад Болонської декларації у вищій медичній школі. Медична освіта. 2005. – № 2. – с.9-16.

3. Сбруєва А. Болонський процес – пошуки шляхів підвищення конкурентоспроможності Європейської вищої освіти // Шлях освіти – 2002. - №1. - с.18-21.

4. Тимчасове положення про організацію навчального процесу в кредитно-модульній системі підготовки фахівців. Наказ МОЗ України № 48 від 23.01.04 р.

такі компоненти, як мета, потреба, мотив, предмет, на який спрямована діяльність, засоби досягнення мети, результат діяльності. Зміст поняття «практика» розкривається в нерозривній єдності з поняттям «теорія» - теорія та практика діалектично взаємопов'язані і становлять єдність протилежностей. Людина знає тільки те, що вміє, і навпаки. Поява уміння засвідчує рівень оволодіння певними знаннями. Психологічним підґрунтям уміння є розуміння залежності, з одного боку, між метою діяльності і засобами її досягнення, а з іншого – умовами, в яких потрібно діяти [5]. Здатність виконувати певний вид діяльності – уміння, характеризується важливим параметром – навичками, під якими варто розуміти ступінь уміння виконувати дії автоматично або із незначним контролем свідомості. Важливе значення у навчанні лікаря є отримання практичних навичок, оскільки формування професійних умінь здійснюється через практичні форми підготовки в вузі [4]. Навички – це професійні дії, доведені до автоматизму. Засвоєння умінь і навичок інтерни розпочинають із початкових умінь, поступово переходячи до складніших. Формування автоматизованих професійних навичок проходить кілька етапів:

засвоєння алгоритму виконання навички, практичний тренінг автоматизованого виконання, постійне використання та підкріплення навички [4]. Цей ланцюг можна представити таким чином: спосіб дії – осмислені дії – прості вміння – здатність правильно виконувати дії – прості навички – автоматичне засвоєння дії – складні навички – автоматизація комплексу простих дій. Повторення однієї й тієї самої дії вдосконалює вміння виконувати її, з'являється швидкість, автоматизм. Проте чимало залежить і від природних та набутих якостей людини, зокрема її задатків, здібностей, попереднього досвіду. Сукупність професійних знань, умінь, а також способи виконання професійної діяльності складають професійну компетентність.

У навчальному процесі ми приділяємо особливу увагу розвитку професійної компетентності, що характеризується постійним прагненням до самовдосконалення, набуття нових знань і умінь, збагаченням діяльності. Психологічною основою компетентності є готовність до постійного підвищення своєї кваліфікації, професійного й особистісного розвитку. Майбутні офтальмологи передусім повинні навчитися правильно поставити діагноз, визначити етіологію та патогенез захворювання, вирішити питання щодо необхідності та характеру медикаментозної терапії. Щоб виконати цю задачу інтерни крім теоретичних знань повинні засвоїти багато практичних навичок - вміти визначити: гостроту зору, кольоровідчуття за допомогою поліхроматичних таблиць Рабкіна, поле зору контрольним методом та за допомогою периметра, темнову адаптацію та ін. Уміти провести огляд і виворіт повік, дослідження рогівки методом бокового освітлення, дослідження кришталика у світлі, що проходять; пальпаторно визначити чутливість війкового тіла, внутрішньоочний тиск; визначити кут косоокості різними методами, чутливість рогівки. Уміти надати невідкладну допомогу при: гострому іридоцикліті, гострому кон'юнктивіті, сторонньому тілі кон'юнктиви, рогівки, гострому нападі глаукоми, проникаючому пораненні, хімічному та термічному опіках ока. Деякі з цих навичок починають засвоювати ще на четвертому курсі, коли студенти обстежують морфологічний стан та функції органу зору один одному та в процесі написання історії хвороби, амбулаторних карток на хворого з тією чи іншою патологією. Ці навички закріплюються та розвиваються під час післядипломного навчання. Постійно інтерни, під керівництвом викладача проводять тематичні обходи хворих, під час яких збирають анамнез, обстежують хворих, аналізують результати лабораторного й інструментального дослідження. Кафедра офтальмології користується методикою проведення клінічних обстежень з наступним розбором хворих за участю всіх лікарів. При цьому пропонуються для розбору і обстеження не тільки хворі за темою заняття, а й пацієнти, що вимагають про-

ведення складної диференційної діагностики. Клінічні обходи є дійовими, оскільки група складається з невеликої кількості інтернів. В таких умовах викладач, по-перше, може показати кожному як правильно виконувати ті чи інші практичні навички, а по-друге, інтерни самостійно можуть їх виконати. Викладач одразу виявляє слабкі сторони і вносить корективи щодо їх усунення.

Робота в сфері вищої освіти вимагає від викладача не тільки експертних знань і спеціалізованих навичок, які здобути і підтримуються завдяки наполегливому навчанню та дослідній діяльності впродовж усього життя, але й також відчуття особистої відповідальності за освіту майбутніх фахівців. Для реалізації поставлених завдань викладач повинен бути професіоналом у своїй галузі.

Велике значення має відповідність навчального предмету рівню сучасної науки в галузі офтальмології. Предмет невпинно розвивається, з'являються нові методи діагностики, лікування очних хвороб. Частіше всього вони потребують дорогих апаратів, які не можуть бути в кожному очному відділенні. Оскільки висококваліфікований спеціаліст повинен володіти не тільки загальними методами дослідження офтальмологічного хворого, а й сучасними методами, навчання на кафедрі офтальмології проводиться не тільки на базах комунальних закладів: міських клінічних лікарень № 3 та № 9, дитячої обласної лікарні, а й на базі ООО «Візуз», що має вищу категорію акредитації. На базі ООО «Візуз» інтерни знайомляться та засвоюють такі методики як флуоресцентна ангиографія, комп'ютерна периметрія, А- та В-сканування та ін.

Таким чином, теорія і практика в навчанні – це дві органічно пов'язані сторони єдиного процесу. Систематична робота інтернів з хворими у відділенні лікарні сприяє кращому засвоєнню теоретичного матеріалу, оволодінню практичними навичками, формує клінічне мислення, допомагає повторенню матеріалу з інших клінічних і теоретичних дисциплін.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вища освіта України і Болонський процес: навч. посіб. / [М.Ф. Степко, Я.Я. Болюбаши, В.Д. Шинкарук та ін.]; за ред. В.Д. Кременя. -Т.: Навчальна книга. – Богдан, 2004. – 384 с.
2. Вища медична освіта і Болонський процес: навчально-методичні та інформаційно-довідкові матеріали наради-семінару., Київ. Част. 1 і 2. / В.Ф. Москаленко, О.П. Волосовець, О.П. Яворський та ін., 2005. - 98 с.
3. Ждан В. М. Досвід упровадження нових форм організації навчального процесу в умовах кредитно-модульної системи / В. М. Ждан, В. М. Бобирьов, О. В. Шешукова. // Медична освіта. - 2006. - №2. - С. 36-38.
4. Методичні основи підготовки і проведення навчальних занять в медичних ВУЗах: методичний посібник / [Мілерян В.Є.]. – Київ, 2004. – 80 с.
5. Самгин С. И. Педагогика и психология высшей школы / С.И. Самгин, М.В. Буланова-Топоркова, А.В. Духавнева [и др.] Ростов н/Д : Феникс, - 544 с.

Відомості про авторів:

Саржевська Л.Е., к.мед.н., доцент кафедри офтальмології ЗДМУ; Завгородня Н.Г., д. мед. н., професор, завідувач кафедри офтальмології ЗДМУ; Безуглий Б.С., к.мед.н., доцент кафедри офтальмології ЗДМУ; Неділька В.І., к.мед.н., асистент кафедри офтальмології ЗДМУ; Поплавська І.О., к.мед.н., асистент кафедри офтальмології ЗДМУ; Безуглий М.Б., к.мед.н., асистент кафедри офтальмології ЗДМУ.

Адреса для листування: Саржевська Людмила Едуардівна, вул. Героїв Сталінграда, д. 25 д. 361, м. Запоріжжя, Україна.
Тел. служб. 213-16-66, дом. 222-25-52 E-mail: andrey_sarg@mail.ru